

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

NEB

NEMZETI EMLÉKEZET BIZOTTSÁGA

ABTL-2.8.1. - 5865 /2

TÖMPE ANDRÁS

Anyja neve: SUGÁR JOLÁN
Születési idő: 1913.11.14.
Születési hely: BUDAPEST
Elhalálozás ideje: 1971.12.15.
Elhalálozás helye: BUDAPEST

VÉGZETTSÉGEK

Végzettség	Megszerzés időpontja
Gimnáziumi érettségi	[1931]
Gépészmérnök, műszaki egyetem, Brno	1937

RENDFOKOZATOK

Rendfokozat	Előléptetés időpontja
r. főtanácsos	1945.01.27.
r. ezredes	1945
r. vezérőrnagy	1946.07.22.

BEOSZTÁSOK

Munkahely, szervezeti egység	Beosztás, munkakör	Időszak
Erőátviteli és Világítási Rt.	tanonc, segédmunkás	1931-1932
Műszaki egyetem, Brno	egyetemi hallgató	1932-1937
Spanyol polgárháború		1937-1939
Internálótábor (Franciaország)	internált	1939-1941
Junkers Művek, Dessau	mérnök	?1942-1943
Belügyminisztérium politikai Nyomozó Osztálya	osztályvezető	1945.01.-1945.05
Magyar Államrendőrség Vidéki Főkapitányság politikai Rendészeti Osztálya	osztályvezető	1945.05.-1946.09.
közben: A deportáltak, menekültek, valamint a hadifoglyok hazahozatalával és itthoni elhelyezésével kapcsolatos teendők ellátására kinevezett kormánybiztos helyettese		1945.09.05.-1945.09.22.
közben: A nyugatról hazatérő deportáltak, menekültek, hadifoglyok, valamint az Ausztriába és Németországba hurcolt javak hazahozatalával kapcsolatos teendők ellátására kinevezett kormánybiztos helyettese		1945.09.22.-?
Dél-Amerika	nagykereskedő	1947-1959
egyben: Dél-Amerika	a szovjet hírszerzés munkatársa	1947-1959
BM II/3. Osztály	osztályvezető	1959.05.08.-1961.03.09.
BM Politikai Nyomozó Főosztály	főosztályvezető-helyettes	1961.03.09.-1962.02.15.
MSZMP KB Adminisztratív Osztály	osztályvezető	1962.02.15.-1962.11.30.
BM III. Főcsoportfőnökség	n. a.	1962.12.01.-?
Corvina Könyvkiadó	igazgató	1963-1967
MNK Nagykövetsége, Berlin	rendkívüli és meghatalmazott nagykövet	1967.09.15.-1968.08.24.
Nyugdíjazva		1968
Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülete	elnök	1970-1971

KITÜNTETÉSEK

Kitüntetés	Időpont
Magyar Szabadság Érdemrend arany fokozata	1946
Németország Fölött Aratott Győzelemért Érdemérem	1946
Budapest Bevételéért Emlékérem	1947
48-as Díszérem	1948
Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozata	1950
Magyar Partizán Emlékérem	1955
Kiváló Szolgálatért Érdemérem	1960

KIEGÉSZÍTÉSEK

1930-tól részt vett az illegális baloldali mozgalomban, 1931-ben belépett a KIMSZ-be. Illegális sajtóanyagok terjesztése miatt letartóztatták, és rendőri felügyelet alá helyezték. Segédmunkás éve alatt Barna Péter álnéven írt cikkeket.

Főiskolai tanulmányai idején részt vett a csehszlovák munkásmozgalomban, a magyar diákok szervezetének (EFESZ) vezetője lett.

1937-től a spanyol polgárháborúban a nemzetközi brigádok soraiban harcolt. 1938-ban a XIII. Nemzetközi Brigád 5. zászlóalja első századának parancsnokaként főhadnagyi rangban szolgált. Részt vett az extremadurái, az aragoni, az Ebro parti és a katalóniai harcokban. Kétszer megsebesült. 1938-ban felvették a Spanyol Kommunista Pártba.

1939-1941 között Franciaországban internálótáborban volt.

Részt vett az internacionalista munkásmozgalom hetven magyar tagja hazatérésének megszervezésében. Végül maga is hazatért, Magyarországon tovább folytatta az illegális munkát.

1943-ban letartóztatták, de a katonai bíróság bizonyíték hiányában felmentette.

1944-ben behívták katonának, átszökött a szovjet csapatokhoz, partizánképzésben részesítették, majd a Nógrádi Sándor által vezetett partizánecsoporthoz tagja, politikai biztosa lett.

A háború vége felé Debrecenbe utazott, jelentkezett az Ideiglenes Nemzeti Kormányánál és a Magyar Kommunista Pártnál.

1945-ben megkezdte a politikai rendőrség szervezését. A vezetése alatt álló részleg január végén érkezett Budapestre. A Tömpe-féle csoport is az Andrassy út 60.-ban akart megszállni, de az Erdei Ferenc belügyminiszter parancsával érkező egységet Péter Gáborék nem engedték be az épületbe. A nézeteltérések tisztázódása után Tömpe és csoportja is ott kapott helyet, és a Belügyminisztérium Politikai Nyomozóosztálya néven kezdtek működni, azonban a feszültség Péter Gábor és Tömpe András között fennmaradt. Végül kettőjük párharcából Péter Gábor került ki győztesen. A két PRO-t 1946-ban összevonták.

1968-ban a katonai beavatkozást követően, levelet írt az MSZMP Központi Bizottságának, amelyben lemondott berlini nagyköveti megbízásáról.

1971-ben az ellene indított pártfegyelmi eljárás miatt öngyilkos lett. Az elmarasztaló ítéletet a Vörösmarty tér 1. szám alatti kultúrpalotában tartott vállalati gyűlésen akarták felolvasni. Tömpe a rendezvény kezdete előtt néhány perccel kis türelmet kért, és felment tizedik emeleti szobájába, ahol föbe lőtte magát.

FORRÁSOK

Magyar Közlöny, 1945. január 27.

Magyar Közlöny, 1945. szeptember 5.

Magyar Közlöny, 1946. július 28.

Rendőrségi Közlöny, 1946. 10. sz.

ÁBTL 2.8.2.6. 0082/1959.05.08. BM pcs.

ÁBTL 2.8.1. 244/1961.03.18. BM pcs.

MNL OL 288. f. 5/225. ó. e. (1961.03.09.)

MNL OL 288. f. 5/256. ó. e. (1962.01.26.)

ÁBTL 2.8.1. 133/1962.02.17. BM pcs.

ÁBTL 2.8.1. 1501/1962.12.03. BM pcs.

MNL OL 288. f. 5/472. ó. e.

Tömpe István: Levél az MSZMP Központi Bizottságához. *Ezredvég*, 1999/3.

<http://magyar-irodalom.elte.hu/ezredveg/9903/99034.htm>

Palasik Mária: „Üstökön ragadni a reakciót”. Az államrendőrség és a politikai rendőrség kezdetei”. *Beszélő*, 1999/11.

<http://beszelo.c3.hu/cikkek/%E2%80%9Eustokon-ragadni-a-reakciot%E2%80%9D>

Huszár Tibor: „Hogy valakinek itt legyen képe pofátlankodni!”. *Mozgó Világ*, 2002/12.

Buják Attila: Ügynök minden kilométerkőnél. Öngyilkosságok, leszámolások a Kádár-korban. *168 Óra*, 2006. július 6.

Magyar Életrajzi Lexikon, 1900-1990. Elektronikus dokumentum. Főszerkesztő Kenyeres Ágnes. Arcanum, Budapest 2001. <http://mek.oszk.hu/00300/00355/html/ABC15363/15986.htm>

Moldova György. *Aki átlépte az árnyékát...* Urbis Könyvkiadó, Budapest, 2001.

Baczoni Gábor Miklós: Péter Gábor (vélt) vetélytársai: Tömpe András és Villányi András. *História*, 2002/6-7.

A politikai rendészeti osztályok, 1945-1946. Szerkesztette, a bevezetőt és a jegyzeteket írta Krahulcsán Zsolt-Müller Rolf. ÁBTL-L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2009. (Dokumentumok a magyar politikai rendőrség történetéből 1.)

Tömpe István: *Az elítelt árulása*. Noran Libro Kiadó, 2015.

Főkonzulok, követek és nagykövetek, 1945-1990. Szerkesztette Geceyeni Lajos és Baráth Magdolna. MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, Budapest, 2015.

HU BFL - VII.5.c - 1931 - 10162, Budapest Főváros Levéltára

https://hu.wikipedia.org/wiki/T%C3%B6mpe_Andr%C3%A1s